

Sanayide kârlar faize gidiyor

ISO'nun sanayi sektörünün en değerli verilerini oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre 2019 yılının zirvesinde 87 milyar 949 milyon lira üretimden satışlarıyla yine TÜPRAŞ yer aldı. Araştırmada en dikkat çeken nokta ise dev şirketlerin kârlarının yüzde 70'e yakınının faize gitmesi oldu

RECEP BAHAR / DETAY HABER

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2019 yılı sonuçları açıklandı. Odakule Fazıl Zübü Meclis Salonunda düzenlenen basın toplantısında ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre, 2019 yılında sanayinin zirvesinde 87 milyar 949 milyon lira üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 37 milyar 71 milyon lira üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 25 milyar 851 milyon lira üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

Star Rafineri 5. sırada

Sıralamada Oyak Renault da 24 milyar 635 milyon lira üretimden satışlarıyla dördüncü oldu. Böylece ilk dört şirket, 2019 yılında bir önceki senenin sıralamasına göre değişmedi. ISO 500 araştırmasına bu yıl ilk kez katılan Star Rafineri de 20 milyar 831 milyon liralık üretimden satışları ile listeye beşinci sıradan girdi. Sanayinin check-up'ı olarak nitelenen, sanayi sektörü başta olmak üzere Türkiye ekonomisinin büyümesinden ihracatına, finansmandan yatırım iklimine kadar birçok alanda detaylı bilgiler içeren ve araştırmaya göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 yılında 878 milyar lira olan üretimden satışlarını 2019 yılında yüzde 16,4 oranında artırarak 1 trilyon liranın üzerine çıkardı.

Devler yavaşladı

2019 yılındaki artış, 2017'deki yüzde 33,2 ve 2018'deki yüzde 34,5'lik oranlar ile kıyaslandığında, son üç yılın en düşük artışı olarak dikkat çekti, büyüme performansı yavaşladı. ISO 500'ün

ihracatı da yüzde 2,4 artışla 73,5 milyar dolar oldu. Listede 30 yıl önce ihracat yapan firma sayısı 409 iken, son yıllarda bu rakam 450'ler bandını aştı ve 2019 yılında 463'e çıktı. ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 42 oldu.

Sancılı dönem

Araştırma sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, 500 Büyük Sanayi kuruluşunun 2019 yılında devrolan finansal kırılganlıkların yarattığı zorluklara karşı verdiği çetin mücadele ile büyüme patikasına geri dönüş çabasının sancılarını bir arada yaşadığını söyledi. ISO 500'ün büyüme performansındaki yavaşlamasında; dengeleme politikaları sonucu iç talep ve satışların yavaşlaması, enflasyondaki gerileme, dünya ticaretindeki daralma, emtia fiyatlarındaki düşüş eğilimi gibi faktörleri sıralayan Bahçıvan, diğer yandan gelecek adına umut veren iki olumlu gelişmeye dikkat çekti: "Son üç yıldan beri istikrarlı bir şekilde gerek orta-yüksek gerekse yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin yaratılan katma değer içindeki payı artış gösteriyor. 2019 yılında ilk kez orta-yüksek ve yüksek teknolojinin yaratılan katma değerdeki payı yüzde 30'u geçerek yüzde 30,4 oldu. Bu artışın özellikle son yıllarda büyük bir atılım gösteren savunma ve havacılık sanayi sektörlerinden kaynaklandığı düşünüyor. Yine sanayimizin teknoloji yoğunluklu katma değer üretiminin önünü açacak Ar-Ge'ye harcamaların 2019 yılında 9,7 milyar TL oldu. Bu, bir önceki yıla göre yüzde 152 artış ifade ediyor. Aynı dönemde Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranının da yaklaşık binde 5'ten yüzde 1'e yükseldi."

Kârlar faize gidiyor

ISO 500 Büyük araştırmasında üzerinde düşünülmesi

Borçların payı arttı

Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, ISO 500'de 2015 yılıyla birlikte ilk kez yüzde 60'ların üstüne çıkan toplam borçların payı, takip eden yıllarda da artış eğilimini sürdürmüştü. 2019'da yılında da bir önceki seneye

göre 1,4 puan daha artarak yüzde 68,4'e çıktı. Mali borçlar ise yüzde 23,7 artış göstererek 329 milyar liradan 406 milyar liraya yükseldi. Mali borçlardaki artış hızı, geçen yıla göre yavaşlansa da reel olarak büyüme eğilimini sürdürdü.

İstihdam sadece yüzde 1 arttı

ISO 500'ün geçen yıl istihdamı yaklaşık yüzde 1 arttı. Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,5 olarak gerçekleşti. Bu da ISO 500'ün istihdama katkı yapmaya devam ettiğini gösterdi. ISO

500'de yabancı sermaye payı kuruluşların sayısı, 2019'da bir önceki yıla göre değişmeyecek 117 olarak gerçekleşti. Halka açık kuruluş sayısı 2017'de 69, 2018'de 67 iken, 2019'da 66 oldu.

19 YILININ EN BÜYÜK 10 SANAYİ KURULUŞU

2018 Sıra No	2019 Sıra No	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	1	Tüpraş	87.949.306.283
2	2	Ford	37.070.563.066
3	3	Toyota	25.850.659.907
4	4	Oyak-Renault	24.635.365.339
-	5	Star Rafineri	20.831.490.442
6	6	Argelik	18.618.318.252
5	7	Tofaş	17.214.311.459
7	8	İskenderun Demir ve Çelik	16.391.885.570
-	9	-	-
8	10	Ereğli Demir ve Çelik	14.146.073.159

gerekten veriler olduğunu da kaydeden Bahçıvan, "2019 yılında yaşanan tüm olumsuzluklara karşın sanayi kuruluşlarımızın esas faaliyetlerinden elde ettikleri başarıları, yine finansman maliyetlerinin gölgesinde kaldı. 500 Büyük'ün finansman giderleri yüzde 33,4 düşüşle 63,8 milyar TL'ye inerken, finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 88,9'dan yüzde 69,3'e geriledi. Yine kaynak yapısındaki toplam borçların payındaki son beş yıldır dikkat çeken bozulma, 2019'da da devam etti. Toplam borçların payı 1,4 puan daha artarak yüzde 68,4'e yükselirken, öz kaynakların payı ise yüzde 31,6'ya geriledi. ISO 500'ün kaynak yapısındaki çarpıklığın en yüksek seviyelere ulaştığını hatırlatmakta ve bu oranların dünya ortalamalarının üstünde olduğunu vurgulamakta yarar var. Bu borç ve finansal yük altında sanayicinin bugün en büyük avantajı; faizlerin düşük seviyede seyretmesidir. ISO 500'ün temel göstergeleri de göstermektedir ki sanayici kazandıklarıyla borç kapatamiyor. Borçla yaşamak zorunda. Bu borcu çevirebilmek adına düşük faizlere ihtiyaç duyuyor. Bu nedenle yüksek faizle mücadeleyi hiç hafife almamalıyız" diye konuştu.

Faaliyet kârı 2,8 puan geriledi

Araştırmaya göre sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışları içinden aldığı pay, yüzde 50'ler mertebesinde korudu. Temel göstergelere göre, 2019 yılında ISO 500'ün faaliyet kârı oranı 2,8 puan gerileyerek yüzde 10,9'dan yüzde 8,1'e indi. Toplam faaliyet kârı büyüklüğü ise 2018 yılında 108 milyar TL iken, 2019'da yüzde 14,6 azalarak 92 milyar TL'ye düştü. Geçen yıl iç talebin daralması ve dış talep koşullarının zorlaşması nedeniyle sanayi kuruluşları, maliyet artışlarını satış fiyatlarına yeterince yansıtamadı, fiyatlarda indirim gitti. Bu nedenle faaliyet kârında da önemli bir gerileme ortaya çıktı. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 154 milyar TL iken, gider ve zararları 117 milyar TL oldu. Böylece 37 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı net gelir elde edildi. Finansman giderleri yüzde 33,4 düşüşle 96 milyar liradan 64 milyar liraya inerken, finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı da yüzde 88,9'dan yüzde 69,3'e geriledi. Sanayi kuruluşları 2018 yılında elde ettikleri kârın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırmışken, 2019 yılında finansman giderlerinin faaliyet kârı üzerindeki baskısı daha azaldı.